

NORGES HØYESTERETT

Den 16. februar 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Normann og Bergsjø i

HR-2016-00352-U, (sak nr. 2016/232), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Gunn-Mari Kjølberg)

mot

B (advokat Henrik Bliksrud)

truffet slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder en særskilt anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse i en sak om samværsrett etter barneloven, jf. tvisteloven § 20-9.
- (2) B gikk til sak mot A for å få samvær med deres felles datter, C, født 00.00.2012. Oslo tingrett ga B medhold i kravet og avsa 6. februar 2015 dom med slik domsslutning:

"1. B (far) skal ha samvær med støttet tilsyn og veiledning, med C, født 00.00.2012, i til sammen 32 -trettito- timer fordelt på 16 - seksten- uker a 2 -to- timer. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet pålegges å oppnevne tilsynsperson, jf. barneloven § 43 a jf. forskrift om samvær med tilsyn etter barnelova § 6.

Samværet starter når tilsynsperson er oppnevnt. Far tar kontakt med familievernkontoret for igangsetting av samvær.

2. C skal deretter, i en opptrappingsperiode, ha slik samvær med far:

Midtukesamvær:

Hver onsdag, eller en annen dag partene enes om, fra klokken 16.00 til klokken 18.00. Far henter i barnehage og leverer hos mor.

Helgesamvær:

C skal ha samvær med far annen hver lørdag fra klokken 11.00 til 15.00 til sammen 3 ganger.

C skal ha samvær med far annen hver lørdag fra klokken 11.00 til 18.00 til sammen 3 ganger.

C skal ha samvær med far fra lørdag klokken 14.00 til søndag klokken 14.00 annenhver påfølgende helg, til sammen 4 ganger.

C skal ha samvær med far fra lørdag klokken 11.00 til søndag klokken 17.00 annenhver påfølgende helg, til sammen 4 ganger.

C skal ha samvær med far fra fredag klokken 16.00 til søndag klokken 14.00 annenhver påfølgende helg, til sammen 4 ganger.

I forbindelse med ukksamværene og helgesamværene henter far i barnehagen/hos mor og leverer hos mor.

3. Etter dette skal C og far ha vanlig samvær etter barneloven § 43 andre, tredje og fjerde ledd, dog slik når det gjelder feriesamvær før fylte 6 år:

Ukesamvær:

Hver onsdag eller en dag foreldrene blir enige om, fra 16.00 til 18.00.

Helgesamvær:

Helgesamvær annenhver helg fra fredag klokken 16.00 til søndag klokken 17.00.

Feriesamvær:

Før C fyller 6 år skal hun ha 3 uker sommerferie med far som deles inn i 2 uker og 1 uke samt annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie.

Etter at C har fylt 6 år skal hun ha 3 uker sammenhengene sommerferie med far samt annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie.

Feriesamvær avtales mellom mor og far innen 1. mai hvert år. Partene gis fortrinnsrett til å velge ferie annen hvert år. Sommeren 2016 har mor fortrinnsretten. Dersom ikke fortrinnsretten benyttes innen fristen, har den annen av foreldrene fortrinnsrett.

I forbindelse med ukksamværene og helgesamværene henter far i barnehagen/skole/hos mor og leverer hos mor.

4. B tilkjennes sakens omkostninger med kroner 126.000,- – etthundredeogtjuusekstusen – innen to uker fra dommens forkynnelse."

- (3) A anket over bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Hun gjorde blant annet gjeldende at hun burde blitt fritatt fra sakskostnadsansvaret, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd. Borgarting lagmannsrett avsa 14. desember 2015 dom med slik domsslutning:

- "1. C, født 00.00. 2012, skal ha slikt samvær med B:

Over en tilvenningsperiode på 22 uker skal det være samvær med støttet tilsyn i til sammen 32 timer. Barne-, ungdoms- og familieetaten, region øst pålegges å oppnevne tilsynsperson, jf. barneloven § 43 a første ledd, jf. tredje ledd.

I de ti påfølgende ukene skal C ha samvær med B hver onsdag, hvis partene ikke enes om en annen dag, fra klokka 16.00 til klokka 18.00. B henter i barnehagen og leverer hos A.

Deretter skal C ha samvær med B én ettermiddag hver uke som fastsatt foran, og i tillegg slikt helgesamvær:

Annen hver lørdag fra klokka 11.00 til klokka 15.00 til sammen åtte ganger.

Deretter annen hver lørdag fra klokka 11.00 til klokka 18.00 til sammen åtte ganger.

Deretter annen hver lørdag fra klokka 14.00 til søndag klokka 14.00 til sammen åtte ganger.

Deretter annen hver lørdag fra klokka 11.00 til søndag klokka 17.00 til sammen åtte ganger.

Deretter annen hver fredag fra klokka 16.00 til søndag klokka 14.00 til sammen åtte ganger.

B henter i barnehagen og leverer hos A.

Etter dette skal C ha samvær med B hver onsdag fra klokka 16.00, med overnatting til neste morgen, hvis partene ikke enes om en annen dag. B henter og leverer i barnehage/skole.

I tillegg skal det være samvær annenhver helg fra fredag klokka 16.00 til søndag klokka 17.00. B henter C i barnehage/skole og leverer hos A.

De to første årene skal C ha to uker sommerferie og annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie sammen med B.

Deretter skal C ha tre uker sommerferie og annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie sammen med B.

Feriesamvær avtales mellom partene innen 1. mai hvert år. De gis fortrinnsrett til å velge ferie hvert annet år. Den første sommeren velger A tidspunkt. Dersom ikke fortrinnsretten benyttes innen fristen, har den andre forelderen rett til å velge.

2. I sakskostnader for tingretten betaler A til B 126 000 – etthundreogtjuusekstusen – kroner innen to uker fra forkynnelsen av avgjørelsen. A dekker også utgiftene til den rettsoppnevnt sakkyndige for tingretten.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A til B 146 437,50 – etthundreogførtisekstuenfirehundreogtrettisju 50/100 – kroner innen to uker fra forkynnelsen av avgjørelsen. A dekker også utgiftene til den rettsoppnevnt sakkyndige for lagmannsretten."

- (4) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg har i dag besluttet at anken ikke tillates fremmet. Hun har også inngitt særskilt anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Anken gjelder rettsanvendelsen.
- (5) A har gjort gjeldende at det er feil rettsanvendelse når lagmannsretten har bestemt at hun skal dekke kostnadene til de rettsoppnevnt sakkyndige for tingretten og lagmannsretten. Etter barneloven § 61 andre ledd skal staten dekke disse kostnadene. Det foreligger videre tungtveiende grunner for å redusere kostnadsansvaret, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd. Lagmannsrettens avgjørelse bærer preg av et ønske om å straffe A.

- (6) A har lagt ned påstand om at Borgarting lagmannsretts domsslutning punkt 2 og 3 oppheves.
- (7) B har tatt til motmæle. Han har gjort gjeldende at han har vunnet saken fullt ut eller for det vesentligste, og at han derfor har krav på erstatning for sine kostnader fra motparten, jf. tvisteloven § 20-2. Det ville vært urimelig hvis han måtte dekke kostnadene selv helt eller delvis, når saksanlegget var hans eneste mulighet til å få samvær. Lagmannsretten har ikke begått rettsanvendelsesfeil ved vurderingen av kostnadene til de rettsoppnevnt sakkyndige.
- (8) B har lagt ned påstand om at anken forkastes og om at han tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Ankeutvalget kan bare prøve lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen, jf. tvisteloven § 20-9 tredje ledd andre punktum. Dette innebærer at utvalget blant annet kan prøve om lagmannsretten har forstått og anvendt kriteriene i § 20-2 tredje ledd riktig, herunder om sakskostnadsavgjørelsen bygger på en tilstrekkelig bred vurdering. Den konkrete vurderingen av om det foreligger tilstrekkelig tungtveiende grunner for å frita for kostnadsansvar, kan utvalget derimot som hovedregel ikke prøve. Dette skjønnet kan bare prøves dersom det fremstår som vilkårlig, klart urimelig eller klart uforsvarlig, se blant annet Rt. 2011 side 717.
- (10) Lagmannsretten har pålagt A å dekke kostnadene til de rettsoppnevnt sakkyndige både for tingretten og lagmannsretten. Når det gjelder utgiftene for tingretten, har lagmannsretten begrunnet dette slik:
- "Tingrettens dom omhandler ikke utgiftene til den rettsoppnevnt sakkyndige Nordhagen. Ettersom A er ansvarlig for sakskostnadene også for denne instansen, pålegges hun å dekke hans utgifter."**
- (11) Pålegget om å dekke utgiftene til den rettsoppnevnt sakkyndige for lagmannsretten, er ikke begrunnet særskilt.
- (12) Til dette bemerker ankeutvalget at psykolog Nordhagen ble rettsoppnevnt av tingretten i brev 12. september 2014. I oppnevningensbrevet er det vist til barneloven § 61 nr. 1, mens det i rettsbok for planleggingsmøtet 20. oktober 2014 fremgår at den sakkyndige "utredet saken etter barneloven § 61 nr. 3". Lagmannsretten oppnevnte psykolog Eriksen i brev 29. mai 2015, uten at det ble vist til bestemmelser i barneloven. Det er naturlig å forstå oppnevningen slik at den skjedde i medhold av § 61 nr. 3.
- (13) Barneloven § 61 andre ledd første punktum lyder slik etter en lovendring som trådte i kraft 1. januar 2014:
- "Staten ber kostnadene til dei tiltaka som er nemnde i første stykket nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 7."**
- (14) I Prop. 85 L (2012–2013) side 89 er det presisert at også bistand fra sakkyndig etter barneloven § 61 første ledd nr. 3 skal dekkes av det offentlige. Før endringen dekket det offentlige bare utgiftene til slik bistand etter nr. 1 og nr. 7, se punkt 9.3.4 i proposisjonen.
- (15) Her har oppnevning både for tingretten og lagmannsretten skjedd i medhold av § 61 nr. 1 og/eller nr. 3. Utgiftene dekkes av det offentlige, og det var feil av lagmannsretten å pålegge A å dekke dem. Saken er tilstrekkelig opplyst, jf. tvisteloven § 20-9 tredje ledd tredje punktum.

Utvalget finner på den bakgrunn å kunne treffe realitetsavgjørelse om at A fritas fra å dekke kostnadene til de sakkyndige.

- (16) Det hefter ikke andre feil ved lovanvendelsen eller saksbehandlingen. Utvalget finner heller ikke at sakskostnadsavgjørelsen er vilkårlig, klart urimelig eller klart uforsvarlig. Anken for øvrig blir dermed å forkaste.
- (17) Sakskostnader er ikke krevd og tilkjennes ikke.
- (18) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

I lagmannsrettens domsslutning punkt 2 og 3 gjøres den endring at A fritas fra å dekke kostnadene til de rettsoppnevnt sakkyndige. For øvrig forkastes anken.

Kristin Normann
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: